

Præsten

PRÆSTEFØRENINGENS BLAD >> 116. ÅRGANG

>> 16. JANUAR 2026

>> #3

AKTUELT

Provsteforeningens politiske fokus

SIDE 26

ANMELDELSE

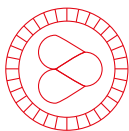
Konfirmandstuens teologier

SIDE 30

TEOLOGI I PRAKSIS

Kirken og spiritualiteten

SIDE 23

SORGENS MANGE ANSIGTER

Koncertforedrag med Stine Michel og Jan Rørdam

Koncertforedraget består af egne sange inspireret af samtaler med publikum om tro, håb og sorg. Der spilles også et par sange med tekster af Inger Christensen og Tove Ditlevsen. Undervejs læser jeg op fra min digtesamling "Vi der er nøgne" og fortæller om min egen rejse igennem sorgen.

"En fuldstændig magisk og rørende aften med Stine Michel, om det sorgbare og smukke ved livet."

Andreas Sylvest Wille, præst Store Magleby Kirke

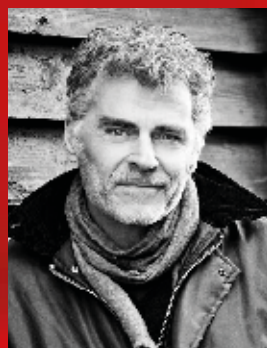
"Du formidlede nogle tunge emner med stor lethed, og skabte en varm stemning på trods af at temaet var sorg."

Eloisa, Diernæs Kirkes Menighedsråd

"Stine Michel har den sjældne evne at kunne blande humor, håb, følsomhed og styrke i sin optræden."

Julie K. Goldschmidt, præst Kgs. Lyngby Sogn

Tlf.: 6177 4896 – mail@stinemichel.dk – www.stinemichel.dk

Uddannelse til organist, kirkesanger eller korleder

Tilmeldingsfrist
1. marts 2026

FOLKEKIRKENS

kirkemusikskoler

www.kirkemusikskole.dk

INDHOLD

AKTUELT

Foreløbig dagsorden for repræsentantskabsmødet 2026

Generalforsamling i Danmarks gejstlige Brandsocietet

SIDE 22

TEOLOGI I PRAKSIS

Vi kan ikke unddrage os samtalen om spiritualitet

Af Hans August Engelhardt og Pernille Nærvig

SIDE 23

AKTUELT

Helhedsperspektivet i provstens arbejde

Af Signe Ettrup Larsen

SIDE 26

ANMELDELSE

Red. Arne Mårup og Kjeld Slot Nielsen
Dåbstaler fra advent til pinse
(Tine Illum)

SIDE 30

PRÆDIKENVEJLEDNING

Søndag septuagesima

Af Anni L. Albæk

SIDE 32

TEOLOGI

Anna Døssing Gunnertoft

Praktiserede teologier i konfirmandklassen

(Karen Mølbæk)

SIDE 35

RUBRIKKER

Fra sekretariatet

SIDE 40

Personalia

SIDE 40

Ledige stillinger

SIDE 40

SPØRGSMÅL OG SVAR

Spørg Præsteforeningen

SIDE 40

Forsidefoto:

Kirke i sne (Maniitsoq)

Guldorn på hver eneste side. Tine Illum har læst Arne Mårup og Kjeld Slot Niensens »Dåbstaler fra advent til pinse«

Hvad er Provsteforeningens politiske fokus? Præsten har mødt delforeningens bestyrelse til en samtale om blandt andet provstens præstenormering, provstens forpligtelse på helhedssynet – og provstens løn.

Hvilke teologier finder man i konfirmandstuen? Karen Mølbæk har læst Anna Døssing Gunnertofts vigtige ph.d.-afhandling, der blandt andet belyser, hvad der sker, når undervisningen skifter fokus fra troslære til spiritualitet.

Og à propos: Hvordan går det med samtalen om spiritualitet i kirken? Pernille Nærvig og Hans August Engelhardt undersøger sagen i klummen Teologi i praksis.

Jakob Brønnum
Redaktør

Pernille Nærvig og Hans August Engelhardt: »Det har intet at gøre med det, man kunne kalde 'oplevelsesspiritualitet' ... Kristendommens ædruelige spiritualitet er snarere en perspektivforandring«

Præsteforeningen

FORELØBIG DAGSORDEN FOR REPRÆSENTANTSKABSMØDET 2026

Den danske Præsteforening afholder ordinært repræsentantskabsmøde fra tirsdag den 3. marts kl. 10.00 til onsdag den 4. marts 2026 kl. 9.00 på Hotel Severin, Skovsvinget 25, 5500 Middelfart.

DAGSORDEN FOR DET ORDINÆRE REPRÆSENTANTSKABSMØDE:

- 1) Valg af dirigent
- 2) Navneoprøb
- 3) Forelæggelse af hovedbestyrelsens årsberetning til godkendelse
 - Beretningen er udsendt digitalt
- 4) Forelæggelse af regnskab for foregående kalenderår til godkendelse
 - Regnskab udsendes digitalt medio februar 2026
- 5) Forelæggelse af budget for det kommende kalenderår til drøftelse
 - Budget udsendes digitalt medio februar 2026
- 6) Forslag
 - Der er ikke indkommet forslag
- 7) Valg af revisorer og revisorsuppleant
 - Hovedbestyrelsen foreslår genvalg af sognepræst Lisbeth Munk Madsen som revisor og genvalg af provst Jens Elkjær Petersen som revisorsuppleant
- 8) Åben debat
- 9) Eventuelt

GENERALFORSAMLING I DANMARKS GEJSTLIGE BRANDSOCIETET

I forbindelse med Præsteforeningens repræsentantskabsmøde afholdes generalforsamling i Danmarks gejstlige Brandsocietet.

DAGSORDEN:

- 1) Valg af dirigent
- 2) Beretning og regnskab 2024
 - Regnskab udsendes digitalt.
- 3) Forslag
 - Der er ikke indkommet forslag
- 4) Valg af bestyrelsesmedlemmer
 - Peter Fischer-Møller modtager genvalg
- 5) Valg af to revisorer, hvoraf en skal være statsautoriseret
 - Der foreslås valg af provst Jette Marie Bundgaard-Nielsen
 - Der foreslås valg af Revisionsfirmaet Beierholm
- 6) Eventuelt

Vi kan ikke unddrage os samtalen om spiritualitet

Af **Hans August Engelhardt**,
sognepræst i Ramløse-
Anniske kirker

Af **Pernille Nærvig**,
uddannelseskonsulent i
Helsingør Stift

Levende ild – samtalen om spiritualitet i kirken

Der er et mærkeligt paradoks i vores tid: Mens ordet *spiritualitet* er blevet allemandseje i populærkulturen – fra mindfulness-apps til selvhjælpsbøger og yoga-retreats – så er kirken ofte tilbageholdende med overhovedet at bruge det. Mange af os mærker modstanden med det samme: Er spiritualitet ikke noget privat? Noget diffust? Noget, vi risikerer at udvande evangeliet med?

» Det har intet at gøre med det, man kunne kalde »oplevelsesspiritualitet« – jagten på det næste åndelige kick. Spiritualiteten er heller ikke fri fantasi

Men vi kan som præster og kirke ikke unddrage os samtalen om spiritualitet og åndelighed. Tværtimod: Hvis vi tier, overlader vi mennesker til tilfældighe-

der, markeds kræfter og oplevelsesøkonomi. Og vigtigst af alt: vi risikerer at glemme kirkens egen åndelige arv – et skatkammer af erfaringer, praksis og teologiske perspektiver, som kan puste fornyet liv i troen.

Sekulariseringens udtørring

At ordet spiritualitet kan virke fremmed for os kirkefolk, er ikke tilfældigt. I løbet af moderniteten skete der en langsom, men omfattende udtørring af sproget for det åndelige. Først blev religion privatiseret: tro blev et spørgsmål om individuel overbevisning. Dernæst sekulariseret: den offentlige samtale om tro forstummede. Og endelig materialiseret: vi blev børn af en tidsalder, hvor kun det, der kan måles og vejes, anses som virkeligt.

I dette kulturelle klima blev spiritualitet enten reduceret til moral – hvordan vi lever et ordentligt liv – eller til privatfromhed. De gamle kristne tydninger af verden som gennemstrålet af Det Levende Ord, blev lagt til side som spekulativ mystik eller unyttig ornamentik, og spiritualitet blev overladt til andre end kirken.

Spørgsmålet er, om vi ikke her har tabt noget væsentligt?

Skattekisten af åndelig arv

For kigger vi i kirkens skattekammer, finder vi en rigdom af åndelige traditioner. Østkirkens teologer – Evagrius, »

Maksimus Bekenderen, Johannes af Damaskus – udfoldede en dybt kristologisk spiritualitet, hvor hele skaberværket forstås som gennemlyst af Guds Logos. I Vesten genfinder vi lignende vidnesbyrd hos Bernhard af Clairvaux, hos Meister Eckhart eller Hildegard af Bingen: spiritualitet er ikke eskapisme, men en måde at erfare på og deltage i virkelighedens dybere strøm – udsprunget af Guds nåde, hans egne levende energier.

» Vi lever unægteligt i en tid, hvor mennesker længes efter dybde, sammenhæng og et sprog for det, der bærer

Rowan Williams peger i *Looking East in Winter* på, hvordan disse traditioner minder os om en skabelsesteologi, hvor mennesket ikke blot står over for verden, men altid allerede er indfældet i det vibrerende livsmønster, der fuldbyr-

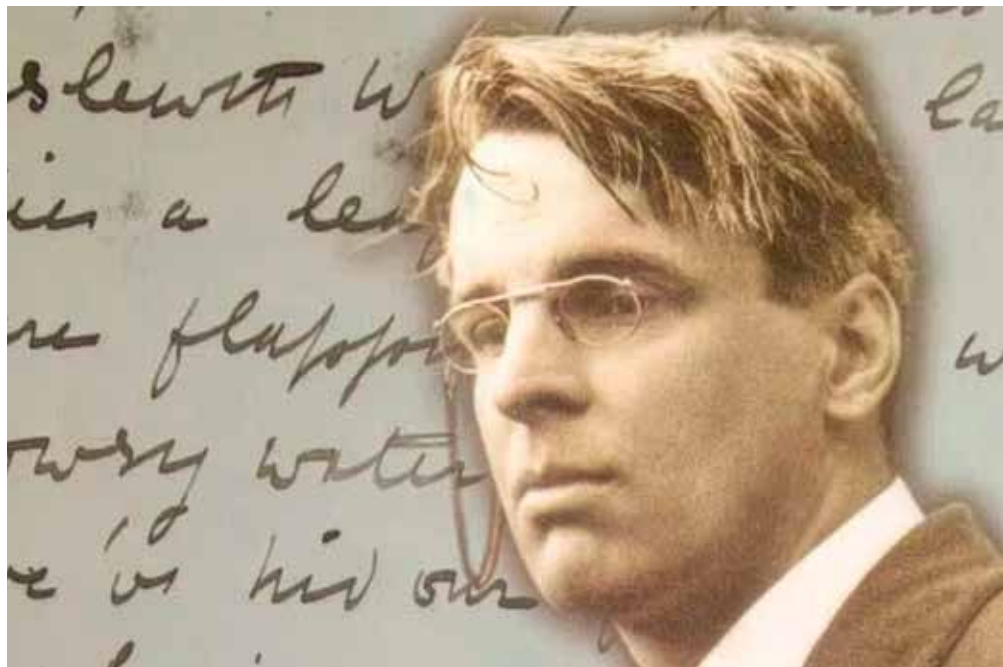
des i inkarnationen. Spiritualitet, sådan forstået, handler ikke om at opsøge ekstatiske oplevelser eller jagte de rette følelser, men om at lade blikket åbnes for den dybe sammenhæng, det hellige nu-og-her, så vi ser verden i Kristus' lys. (Eller med Grundtvigs ord: »Du, som har dig selv mig givet, lad i dig mig elske livet ...«).

Det er en ædruelig, jordnær spiritualitet: Vi står med begge ben i mulden og aner samtidig, at vi er trukket ind i Guds uendelige liv. En måde at gå på – ikke en endestation. En tillidsfuld famlen med åbne hænder.

Ædruelig spiritualitet

Det har intet at gøre med det, man kunne kalde »oplevelsesspiritualitet« – jagten på det næste åndelige kick. Spiritualiteten er heller ikke fri fantasi, hvor vi skaber vores egne kosmologier efter forgodtbefindende. Kristendommens ædruelige spiritualitet er snarere en perspektivforandring: en lang-

Det synger og lever, når vi selv træder ind i det nærvær, der giver kraft – som Yeats kaldte »hjerterets dyb«.
(William Butler Yeats, 1865-1939, nobelpris 1923)

som dans, der åbner for erfaringen af, at vi, al smerte til trods, kan stole på det levende Ord, når det fortæller os: »Se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende«.

Den kristne spiritualitet forpligter os til nærvær. Hvor verden ofte opleves som fragmenteret, uden sammenhæng, bliver vi i troen mindet om, at alt hænger sammen i Livets Gud. Hvor mennesket i sine tankers indkrogethed let forfalder til selvoptagethed, åbner den kontemplative vej vores blik for, at vi dybest set lever af det, vi får givet – og i fællesskab med vores næste.

Hvad med synden?

Men er dette ikke en naiv tilsidesættelse af menneskets arvesyndige tilstand? Er det ikke for optimistisk at tale om guddommelig forbundethed, når vi ved, hvor brudte vi er?

Her gemmer sig en stor og frugtbar debat, som vi glæder os til!

Men vores umiddelbare svar er: nej – en ædruelig spiritualitet er ikke en herlighedsteologi, hvor vi ser bort fra det svære og skrøbelige, men en måde at møde det på. Vi får et sprog – og en praksis – der hjælper til at leve med åbne hænder midt i bruddet, fordi vi ved, at Kristus allerede har båret det. Den minder os kort sagt om evangeliet.

Fra aske til ild

Derfor er det afgørende at understrege: Denne spiritualitet er ikke noget fremmed, vi skal importere. Den lever allerede i kirkens gudstjenester og handlinger. Den er vævet ind i salmernes poesi, i dåbens vand, i nadverens brød og vin, i liturgiernes rytme. Men den må ikke stivne. Den skal pustes til, så den brænder som levende ild, vi giver videre.

Her er også præstens rolle vigtig. For det synger og lever, når vi selv træder ind i det nærvær, der giver kraft – som digteren Yeats ifølge Rowan Williams kaldte »hjerterets dyb«. Ikke som en moralsk byrde, men som opdagelse – at vi er kaldet til at legemliggøre den dybe sammenhæng, der igen og igen lyder i evangelierne.

Helt konkret kan det betyde at vi selv finder vej ind i bøn og kontemplation. At vi tager nærværet og andægtigheden med os ind i vores tjenester. Og at vi tør tale med de mennesker, som har gjort sig mystiske erfaringer – eller tænker i chakra'er, energi og englekontakt.

Det handler ikke nødvendigvis om at opfinde nye koncepter, men om at være til stede på en måde, så mennesker kan ane, at her, midt i ritualets velkendte rytme, brænder der stadig en levende ild og en spiritualitet. At kirkerummet kan blive et sted, hvor også det skrøbelige, uforklarlige og mystiske i menneskers liv får lov at have hjemme – ikke som afvigelse, men som del af det hellige fællesskab.

En opfordring

Vi lever unægteligt i en tid, hvor mennesker længes efter dybde, sammenhæng og et sprog for det, der bærer. Hvis vi som præster ikke taler om spiritualitet og ånd – og vigtigere endnu: ikke levendegør den i vores egen tjeneste – så overlader vi længslen til markedet eller til private forestillinger.

Vi har noget bedre at tilbyde: Kirkens levende vidnesbyrd om den Gud, der blev så lille, så vi, der er så små, kunne vokse og spire.

» Hvis vi som præster ikke taler om spiritualitet og ånd – og vigtigere endnu: ikke levendegør den i vores egen tjeneste – så overlader vi længslen til markedet eller til private forestillinger

Derfor er det ikke nok blot at administrere arven. Ilden skal tændes igen. Vi må selv finde næring i kirkens kontemplative skatkammer, for først da kan vi give videre af det, der virkelig lever. Når gudstjenesten, salmen, bønnen og stilheden åbner et rum for det hellige, kan mennesker erfare, at der her er plads til både det mystiske, det uforståelige og det skrøbelige i livet.

For kirken er en levende ild. Og vi er kaldet til at bære den videre – dér, hvor vi står, i de ord, vi siger, i de rum, vi holder åbne. ☸

HELHEDSPERSPEKTIVET I PROVSTENS ARBEJDE

Provsteforeningens bestyrelse trak i arbejdstøjet den 25.-26. november 2025 på Fjeldsted Hotel. En smuk ramme om det første møde efter valget på foreningens årsmøde. Præsten mødte den nye bestyrelse for at høre, hvilke opgaver der venter. En samtale, som kom omkring provsters arbejdsforhold, men også det overordnede fælles: én folkekirke, som lokalt har vidt forskellige forhold

TEKST OG FOTO: SIGNE ETTRUP LARSEN

»Jeg er optaget af alt det, som skaber rammerne for folkekirkens virke«, siger Espen Thusgård om engagementet i Provsteforeningens bestyrelse. Den interesse var også grunden til, at han i sin tid blev tillidsrepræsentant og stiftskredsbestyrelsesformand i Aarhus Stift. Rundt om bordet nikker de øvrige bestyrelsesmedlemmer genkendende. Det med at have været tillidsrepræsentant gælder ret mange i provstekredsen, konstaterer Dorte Volck Paulsen. Således også i Provsteforeningens bestyrelse, hvor næsten alle har en fortid som tillidsrepræsentanter.

**» Det ligger i naturlig
forlængelse af provstearbejdet
at have samtalen om, hvad er
det for en folkekirke, vi har, og
hvor er den på vej hen**

Søren Nolsøe peger på, at når man bliver provst, bliver perspektivet udvidet til hele provstiet. »Når vi mødes i Provsteforeningen, udvider perspektivet sig til et landsperspektiv«. Michael Krogstrup Nissen er enig og tilføjer, at det ligger i naturlig forlængelse af provstearbejdet at have samtalen om, hvad er

det for en folkekirke, vi har, og hvor er den på vej hen? Hvordan sikres det, at vi har et overordnet fælles landskab?

Anne-Sophie Olander Christiansen er enig og fremhæver, at det er vigtigt at være fælles om den kirke, vi har. Hun advarer mod, at folkekirken bliver til ti forskellige folkekirker. Line Skovgaard Pedersen bemærker, at det også kan være i den fælles overordnede samtale med helhedsperspektivet for øje, at det, man ikke kan løse lokalt, måske kan løses nationalt.

**Bindeleddet mellem de lokale og
det nationale**

»Da jeg blev valgt ind i Provsteforeningens bestyrelse, blev jeg virkelig overrasket over, hvor mange steder vi er repræsenteret med alt, hvad det indebærer af møder, tid til at læse stoffet igennem og forberede sig«, fortæller Dorte Volck Paulsen om bestyrelsens arbejde. Pt. er bestyrelsen repræsenteret i 21 forskellige udvalg og arbejdsgrupper.

Provsteforeningens bestyrelse ser det som sin rolle at være bindeleddet mellem det lokale og det nationale, at sikre, at provstevinklen er med; men i det arbejde er det uundgåeligt, at udvikling af folkekirken også

Som en delforening i Præsteforeningen er samarbejdet med netop Præsteforeningen af stor betydning. Provsteforeningens bestyrelse stående fra venstre Søren Nolsøe, Esben Thusgård og Michael Krogstrup Nissen. Siddende fra venstre Dorte Volck Paulsen, Line Skovgaard Pedersen og Anne-Sophie Olander Christiansen

er en del af opgaven. Derfor er Provsteforeningen også optaget af emner som struktur, fordeling af præstestillinger, økonomi og rekruttering.

» En stor opgave for Provsteforeningens bestyrelse de kommende år bliver implementering af de ændringer, som forventes i kølvandet på uddelegering af kompetencer

Michael Krogstrup Nissen, provst i København, og Line Skovgaard Pedersen, provst i Sydthy (og siden 1. dec. i Horsens), nævner eksempler på de vidt forskellige vilkår, der er i deres respektive provstier. For eksempel betjenes et pastorat i Sydthy med 5 sogne og 2.500 medlemmer af folkekirken af to præster, mens vilkårene i Amagerbro Provsti er helt anderledes med sogne med 12.000 indbyggere, hvoraf kun de 6.000 er medlemmer.

Sognenes størrelser ændrer sig markant i disse år. Nogle vokser sig virkelig store, og an-

dre bliver mindre. Det kræver, at vi også taler om struktur og størrelse, og hvad der tjener medlemmernes møde med folkekirken bedst, siger Esben Thusgård. Hvordan fordeles præstestillinger, hvordan er balancen mellem normering og den lokale økonomi? Forhold, som har stor betydning for arbejdsvilkårene for den præst, som er kaldet.

I nogle pastorater er det præsten, der selv køber ind og brygger kaffe til sognearrangementer, mens andre er præster i et sogn, hvor der er personale, som tager sig af alt det praktiske. I sidste ende handler det også om arbejdsmiljøet på den folkekirkelige arbejdsplads. Så der er nok at forholde sig til i organisationen folkekirken.

Når det lykkes

Arbejdet i Provsteforeningen sker i samarbejde med andre aktører i folkekirken, som Esben Thusgård siger: »Vi kommer ikke i mål med resultaterne alene«. Han er glad for, at det lykkedes at få sat gang i blandt andet personalepolitik og vejledninger om bolig. Han er især tilfreds med, at det i styregruppen bag rapporten om forenkling af menigheds- »

PROVSTEFORENINGENS BESTYRELSE

Provsteforeningens bestyrelse

Esben Thusgård, formand

Line Skovgaard Pedersen, næstformand

Søren Nolsøe, Sekretær

Dorte Volck Paulsen, kasserer

Anne-Sophie Olander Christiansen

Michael Krogstrup Nissen

Bestyrelsen blev valgt på Provsteforeningens årsmøde i Roskilde den 24. september 2025.

rådsarbejdet blev italesat, at boligen kan være et arbejdsmiljøproblem.

Som en delforening i Præsteforeningen er samarbejdet med netop Præsteforeningen af stor betydning. Esben Thusgård fremhæver, at dialogen med Præsteforeningen om det bæredygtige provsteembede er vigtig, ligesom foreningens opbakning til normering af provstestillinger til 75% provst og 25% præst var af stor betydning.

I forhold til Præsteforeningen er udviklingen af provsternes løn selvfølgelig højt på listen over emner, som Præsteforeningen skal bære videre. »Vi er glade for, at alle provster er i LR37, men det skal ikke stoppe der. Vi vil gerne have en lønudvikling. Provster har fået flere og flere opgaver. Vi koordinerer og har fået flere medarbejdere i provstierne, som vi forventes at være ledere for«, fremhæver Line Skovgaard Pedersen som eksempel på, at udviklingen i provstens arbejde skal afspejles i udviklingen af lønnen.

Dialog med provster

En stor opgave for Provsteforeningens bestyrelse de kommende år bliver implementering af de ændringer, som forventes i kølvandet på uddelegering af kompetencer og forenkling af menighedsrådsarbejdet. Ikke mindst gennemskrivning af Boligcirkulæret. Der er enighed i bestyrelsen om, at det arbejde lo-

kalt for provsterne også kommer til at fylde, for det er naturligt provsten, man lokalt vender sig mod, når man skal forstå og orientere sig i nye regler. Det forventes, at provsten er den lokale vidensbank, som har overblikket og svarene.

Derfor har Provsteforeningens bestyrelse holdt møder med stiftskontorchefer og Kirkeministeriet for at sikre, at indflydelse på retningslinjer og vejledninger er ens. Det går i det hele taget igen og igen, at det for Provsteforeningen er afgørende, at retningslinjer, regler og standard skal være ens i hele folkekirken.

En anden spændende opgave er bestyrelsens plan om, at formandskabet skal ud og møde provstekollegerne på stiftsvisse møder. Det handler om gensidig information, kobling til baglandet og om at blive klogere på, hvad provsterne tænker.

» Som sognepræster har de også erfaringen med, at boligen ikke kun sikrer mobilitet, men også har betydning for arbejdet

Line Skovgaard Pedersen ser møderne som en mulighed for, at bestyrelsen kan blive klædt på til arbejdet. Hun ser også møderne som endnu en anledning til at fastholde, at folkekirken ikke er ti forskellige kirker, men én. Møderne er en oplagt mulighed for også at udveksle erfaringer og dele viden.

Tjenestebolig og kontor

Der er bred enighed i bestyrelsen om, at det er fundamentalt afgørende, at der er knyttet tjenesteboliger til embedet som præst. De har alle selv tjenestebolig og værdsætter de muligheder, den giver for embedsindehaveren.

Som sognepræster har de også erfaringen med, at boligen ikke kun sikrer mobilitet, men også har betydning for arbejdet. Hvis administration af tjenesteboligen flyttes til provstiet, ser Provsteforeningen en mulighed for, at den kan blive standardiseret og professionaliseret, også på tværs af provstier og stifter. Der er dog også enighed om, at der fortsat skal være embeder uden bolig.

En stor opgave for Provsteforeningens bestyrelse de kommende år bliver implementering af de ændringer, som forventes i kølvandet på uddelegering af kompetencer og forenkling af menighedsrådsarbejdet. Ikke mindst gennemskrivning af Boligcirkulæret.

På billedet er det provsterne Michael Krogstrup Nissen, Dorte Volck Paulsen og Søren Nolsøe i en pause

Der er også enighed om, at et kontor i tjenesteboligen er centralt for præstens arbejde. Udfordringen er, at nogle menighedsråd kan være af den opfattelse, at det er nok med et kontor i sognegården. Der kan man som provst mangle en juridisk hjemmel, når man skal argumentere for, at præsten også skal have et kontor i tjenesteboligen, konstaterer Esben Thusgård og ser frem til en gennemskrivning af Boligcirkulæret.

Aflastning af provster

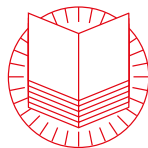
Det bæredygtige provsteembede optager Provsteforeningens bestyrelse. Hvordan bliver et embede bæredygtigt? Hvad er kerneopgaverne? Hvor kan provsten aflastes, så fokus kan være på det centrale i embedet? Det er nogle af de spørgsmål, som skal behandles og vurderes i bestyrelsen såvel som drøftes med provster, biskopper, Præsteforeningen og Kirkeministeriet.

Det er ikke afgørende for provsteembedet, at man har faste præsteopgaver, men man skal kende til arbejdet og helt afgjort være teolog, lyder det enstemmigt fra Provsteforeningens bestyrelse.

Aflastning på den administrative del af provsteembedet er oplagt, men der er rundt om bordet også åbenhed for at se på LG3-stillinger som en mulighed. Det kunne være stillinger med koordinerende opgaver/funktioner. Det kunne være praktiske funktioner i forbindelse med efteruddannelse. En præst i en sådan funktion kunne også være et plus for provsten i forhold til få en at sparre med og udvikle sig fagligt sammen med.

» Hvad er kerneopgaverne? Hvor kan provsten aflastes, så fokus kan være på det centrale i embedet?

Michael Krogstrup Nissen understreger, at han bestemt gerne ser, at provsterne aflastes, men han lægger vægt på, at provsten fortsat har ansvaret. »Det spændende er, hvordan vi kan dele ledelse. Det har vi ikke erfaring med, men det er oplagt at overveje, om LG3-stillinger kan bruges konstruktivt til aflastning«. ☒

Inspiration til dåbsgudstjenesten (og dåben i højmessen)

Anmeldt af
Tine Illum
Sdr. Bjert

Dåbstaler fra advent til pinse

Anden tekstrække

Red. Arne Mårup og
Kjeld Slot Nielsen
Eksistensen

Allerførst: TAK til de to redaktører og til de inspirerende skribenter/prædikanter i denne bog. Tak for ny inspiration til dåbstaler.

Bogen, der primært er tænkt som en hjælp til særlige dåbsgudstjenester, indledes med tre fine artikler.

» Det bliver så prædikantens udfordring i forhold til de sekulariserede danskere at få givet en troværdig skildring af deres relation til Gud

Den første af Kristoffer Garne, »Ritual, tale og salme i dåbsgudstjenesten«, en artikel om ritualteori, om salmer og om selve den dåbsgudstjeneste, som talen er indfældet i. Her nævnes også forskellige nye tiltag – som at give barnet en dåbsklud eller et dåbslys. Vigtigt er det også i artiklen,

at vi holdes fast på, at »alle dele af dåbsgudstjenesten må pege hen på dåbshandlingen som det afgørende sted«. Det er en vigtig pointe: selve dåbshandlingen må i sig selv, uden en masse forklaring, tydeligt vise, hvad dåben er og betyder.

Hvordan dåbstalen gribes an

Næste artikel, »Fra samtale om dåben til talen ved dåben«, er skrevet af Arne Mårup. Her er en inspirerende artikel om dåbssamtalen med gode eksempler på, hvordan den kan gribes an på forskellige måder, og hvordan dåbstalen kan udformes. Erfaringen er sikkert for de fleste af os, at dåbsforældrene – som de fleste andre – har svært ved at finde ord for, hvad dåb betyder for dem, og hvad de tænker om deres forhold til Gud. Det er befriende, at der uden suk eller fordømmelse konstateres: »Det bliver så prædikantens udfordring i forhold til de sekulariserede danskere at få givet en troværdig skildring af deres relation til Gud, deres Gudsforhold«. Her er netop de særlige dåbsgudstjenester en fin lejlighed til dette.

Endelig skriver Kjeld Slot Nielsen i artiklen »Dåbstalen som forandringspraksis« om denne forandring som både vertikal (hvilket de fleste af os – i al fald jeg – oftest taler om), som diagonal og horisontal (hvilket jeg ofte forsømmer). Her nævnes blandt andet faddertiltalet, og at »med en forpligtelse rigere, end da de

»Også som inspiration til søndagsgudstjenester med dåb er bogen en kilde til fordybelse og fornyelse«. (Cranach)

kom, går fadderne fra dåben forandrede«. Og senere citeres fra Manuel Stetter, at »prædikenen forandrer verden«. Det vertikale, diakonale og horisontale er forbundet. Prægnant er sætningen »Dåbens ubetingede, teologiske identitetstilskrivelse er et værn mod andres forsøg på at bemægtige sig den døbtens identitet. Som døbt er man aldrig bare, men altid også«.

Guldorn oversalt

Talerne er en skattekiste, og jeg vil her ikke fremhæve nogen i særlig grad – blot sige, at jeg har fundet guldorn i dem alle. Hvert afsnit er bygget op efter samme skema: »Om teksterne« (altså søndagens tre bibeltekster), tre livstemaer (der fremkommer ved at »lægge (dem) som et stykke farvet folie hen over en dåbs-situation, som prædikanterne har haft i tanker, og de steder, hvor teksterne har lyst situationen op, eller hvor situationen har kaldt aspekter af dåben frem i teksterne, lå en prædiken gemt og ventede på at blive skrevet ud« (citater fra bogens forord). Endelig er der en konkret dåbs-tale skrevet ud fra et af disse temaer.

Bogen er, som allerede nævnt, særligt tænkt som inspiration til de særlige

dåbsgudstjenester, mange af os af og til holder. Jeg synes dog, at den er lige så stor en inspiration til dåb ved søndagsgudstjenesten. Det betyder blot, at øvelsen på en måde bliver den omvendte: at lægge dåben som folie hen over søndagens prædiketekst og den eller de øvrige bibeltekster, der bruges i prædikenen. Det er en øvelse, jeg i efterhånden en del år har glædet mig over at gøre de søndage, hvor der er dåb – og som jeg er tak-

» Det betyder blot, at øvelsen på en måde bliver den omvendte: at lægge dåben som folie hen over søndagens prædiketekst

nemmelig for nu at få ny inspiration til. Dermed åbnes dåbsritualet på en særlig måde, og kirkegængerne bliver alle tydeligt dåbsgæster og får en ny mulighed for at tænke over, at også deres dåb (der måske ligger 70 år tilbage) stadig er lige så levende og løfterig som den dåb, de netop har været med til.

Så også som inspiration til søndagsgudstjenester med dåb er bogen en kilde til fordybelse og fornyelse. ☞

Søndag septuagesima

Jobs Bog 9,1-12 / Apostlenes Gerninger 17,22-34 /
Matthæusevangeliet 25,14-30 /
Lignelsen om de betroede talenter

Sognepræst
Anni L. Albæk,
Møllevang Sogn

» Vi skal nå mere. På mindre tid. Til en lavere omkostning. Vi accelererer – og lever gispende efter tid, nærvær og ro

SALMER

- 367 Vi rækker vore hænder frem(I)
22 Gådefuld er du, vor Gud (SL)
492 Guds igenfødte (FP)
871 Du virker i det stille (EP)
471 O glædelig dag (Nadver)
861 Herren svinger (U)

Navnet på denne søndag runger af noget gammelt og fremmed, og mange af os vil forklare menigheden, at det betyder halvfjerdsindstyvende og dermed indikerer, at der nu er mindre end 70 dage til påske. Vi er begyndt at tælle ned til påsken, modsat advent, hvor vi tæller op til jul. Dagens navn trækker rødder tilbage til oldtiden og vidner om, at kirken har en lang historie. Vi står på skuldrene af tidligere tiders kristne.

Dagens tekster er fulde af svar, der danner et billede af den Gud, der henvender sig til sin skabning. Og ikke mindst

viser svarene også, hvordan vi som troende kan forholde os til Gud.

Jobs svar

Jobs venner forsøger at trøste ham, efter han er blevet offer for et overjordisk tovtækkeri mellem Satan og Gud. Job aner intet om dette, men kan blot observere, at livet rammer ham hårdt. Han svarer på sine venners trøstende ord som talt af et menneske på bunden af livet med en appel til Gud om at komme til stede. Job oplever Gudfraværet, men

» Dagens tekster er fulde af svar, der danner et billede af den Gud, der henvender sig til sin skabning

Job er ikke passiv – hans svar er hans livtag med det, han endnu har tilbage. Det er en kraftanstrengelse – og et bevis på, at selvom han forbander sit liv, så lever der stadigvæk en længsel i ham efter en mulig forandring. Et håb om en ny fremtid.

Paulus' svar

Paulus skylder Gud alt. Han har fået en ny identitet gennem Kristus og dermed også et nyt liv – der er i sandhed

Han flytter bjerge, før de ved af det, i sin vrede får han dem til at styrte sammen. Han ryster jorden løs fra dens fundament, og dens søjler skælver ... Han alene spænder himlen ud, han går på havets ryg. (Job 9,5-6.8)

tale om en omvendelse i ordets mest bogstavelige forstand – og det kald svarer Paulus på resten af sit liv. Han forkynder om Gud og påpeger, at Gud er større og mere end denne verdens rigdomme. Gud er ikke den ukendte Gud, men den Gud, der sætter grænser for vores liv og sætter os i slægtskab med sig selv. Vi får altså både en ramme for vores liv og væren.

Jesu svar

Der er en bred enighed blandt forskerne, om at denne lignelse skal læses parænetisk. Lignelsen giver et svar på et spørgsmål fra 2. søndag i advent om brudepigerne og udfolder, hvad det er for en olie, de har i lamperne.

Denne søndag handler lignelsen om tre tjenerne, hvor den sidste af dem sær-

ligt fanger vores opmærksomhed. Som den eneste graver han sine talenter ned, fordi han frygter Herren. Han er næsten som en hjort fanget i bilens forlygter. Men at stå stille af frygt er det eneste, man ikke kan og må i denne sammenhæng. Dels bygger det på en forkert antagelse om Herren, og dels viser det, at tjeneren ikke tager imod de talenter, som han får af sin Herre.

» 'Alt er i forandring, Kristus vandrer med,' sådan sang jeg hver morgen på FDF's Landslejr i 1991

Talenterne er nemlig ikke bare vores liv, vi altid må sætte i spil i forhold til næsten; talenterne er også at tolke som vores tro og troskab mod Gud. Vi kan »

ikke forvalte vores tro passivt. Man kan ikke tro på distancen. Det er altid forandrende at være kristen, fordi det at kende Kristus er at få et nyt kendskab til livet (og sig selv), og det er den forandring, der bliver beskrevet hos de to andre tjenere, når de kommer med et udbytte til Herren. Det handler aldrig om størrelsen af udbyttet, men om den bevægelse, der bliver sat i gang i mennesket.

Forandringens vilkår

»Alt er i forandring, Kristus vandrer med«, sådan sang jeg hver morgen på FDF's Landslejr i 1991. Ord, der har sat sig fast, fordi alting netop ER i forandring. Vi er hele tiden på vej til at blive noget andet. Fra første skrig i denne verden til sidste suk – vi forandrer os. Og gennem hver forandring er Kristus med. Vi går altså ikke alene i livet. Selv når følelsen af gudsforladthed rammer os, så er Kristus med os. Guds nærvær kan ikke reduceres til en følelse, men er derimod troen på, at vi lever på en dyb grund af væren. Så selv i gudsfraværets lænker må vi være tro og tro.

Vi skal altså ikke vige tilbage for forandringens vilkår, men leve med det. »Lev med det«, som man lidt modigt kunne sige, men også altid huske at tilføje: »Kristus vandrer med«.

Vækstens forbandelse

På mange arbejdspladser møder man ofte tanken om vækst. Ord som KPI (Key Performance Indicator), profit og agilitet runger på kontorer rundt om i landet. Vi skal nå mere. På mindre tid. Til en lavere omkostning. Vi accelererer – og lever gispende efter tid, nærvær og ro.

Men vi lever ikke godt på den måde. Vi skal slippe kravet om evig vækst, fordi det er utopisk. Selv et træ når en dag sit fulde potentiale og stopper med at vokse sig højere. Derfra gør træet det, som træer skal: sætter knopper, springer ud, visner, taber blade osv. Vi skal heller ikke i Guds navn vokse os større og større, men derimod leve i livets

stille forandring. Jeg tror, at vi trænger til at blive aflastede som mennesker, og måske særligt når vi hører lignelsen i dag. Faren er, at lignelsen kan hø-

» Gud er ikke den ukendte Gud, men den Gud, der sætter grænser for vores liv og sætter os i slægtskab med sig selv

res som et guddommeligt krav om KPI, renteaflast og målsætninger. Vi skal huske, at lignelsen handler om Himmeriget og dermed om det sted, hvor vi sættes frie. Lignelsen er ikke et udtryk for et vækstparadigme (medmindre vi taler om at vokse i kærligheden selvfølgelig), men derimod en lignelse om, at man ikke kan forholde sig passivt eller neutralt til livet og troen.

PS. Guds kærlighedssprog

Der findes 5 forskellige kærlighedssprog udviklet af Gary Chapman. Jeg kan ikke lade være med at tænke, at Gud bruger dem alle.

Anerkendende ord: Gud siger om verden, at den er god, og kalder os for sine børn.

Tid: Jesus levede et helt liv med os.

Tjenester: Gud aflaster os i vores liv, så vi kan finde hvile og trøst.

Berøring: Vi kan folde vores hænder og kommer tæt på Gud – og vi kan række vores hænder ud mod andre.

Gaver: Gud har givet os livets gave. Det mindste, vi kan gøre, er at åbne pakken og se, hvad der inden i.

At leve er at lytte til Guds kærlighedssprog. Gud, der rækker ud efter os, når vi synker. Gud, der vender sig om, når vi kalder. Gud, der kommer os i møde, når vores kræfter slipper op. Gud, der høster, hvor han ikke har sået, og samler, hvor han ikke har spredt. Gud er i dialog med os livet igennem, og Gud lægger talenter i hænderne på os. ☺

Har vi brug for en ny konfirmationsanordning?

Anmeldt af

Karen Mølbæk,
konstitueret sognepræst
i Havnbjerg Pastorat

Praktiserede teologier i konfirmandklassen

Anna Døssing Gunnertoft (2023)

En etnografisk undersøgelse af præsters teologier, som de udfolder sig i konfirmandarbejdet i den evangelisk-lutherske kirke i Danmark.

En artikelbaseret ph.d.-afhandling, 218 sider, endnu ikke udkommet i bogform

Anna Døssing Gunnertoft afdækker i sin ph.d.-afhandling fra 2023, at konfirmanderne og kulturen som helhed tillægger konfirmationen stor betydning. Det kolliderer med anordningen af 2014, som ikke begrundede ritualer teologisk. Hun foreslår en løsning, der balancerer en objektiv og en subjektiv konfirmationsforståelse

Der er fokus på konfirmationsforberedelsen i folkekirken – både blandt præster og i den brede offentlighed. Kirken må ligesom skolen forholde sig til en stadig mere kompleks gruppe af børn og unge, hvor mistrivsel, psykiatriske diagnoser og andre særlige behov kræver nye tilgange. Senest har folkekirken selv afsat et millionbeløb til

over en 2-årig periode bl.a. at afdække viden om, hvordan konfirmandunderviseren håndterer børn med skolevægring. Desuden er det hensigten at undersøge erfaringer med at involvere flere ressourcpersoner i undervisningen af en konfirmandklasse.

Der er derfor god grund til at kaste nyt lys over den sparsomme forskning i konfirmationsforberedelse, som allerede foreligger. Et af bidragene er provst Anna Døssing Gunnertofts (ADG) ph.d.-afhandling, som blev forsvaret i efteråret 2023, men endnu ikke er udgivet i bogform. I det følgende vil jeg gengive indholdet af afhandlingen og diskutere hvilke svar, den kan give på ovennævnte udfordringer. Jeg forholder mig ikke til afhandlingens forskningsmæssige kvaliteter, men hæfter mig kun ved dens brugbarhed i praksis som indlæg i den aktuelle debat om konfirmationsforberedelse.

Baggrund og forskningsspørgsmål

Omdrejningspunktet for ADG's afhandling er det overordnede forskningsspørgsmål: *Hvad kendetegner præsternes konfirmationsteologier, som de kommer til udtryk i praksis gennem forhandlinger og aktiviteter med konfirmander i konfirmationsforberedelsen og selve konfirmationen?* Man fornemmer allerede her, at det teoretiske fundament er praksisteori (Ulla »

»Hvilke konfirmationsteologier udfoldes, når præsten indfører meditative øvelser i konfirmationsforberedelsen for at lære konfirmanderne at lytte til Guds stemme?»

Schmidt), som bygger på den antagelse, at teologi er noget, der udtrykkes i praksis og derfor også skal observeres på etnografisk vis »in situ«.

» Kirken må ligesom skolen forholde sig til en stadig mere kompleks gruppe af børn og unge, hvor mistrivsel, psykiatriske diagnoser og andre særlige behov kræver nye tilgange

Baggrunden er, at der tilsyneladende er et modsætningsforhold mellem den teologi, der kommer til udtryk i konfirmationsanordningen af 2014, og præsternes praksis. Jeg vender tilbage til anordningen, som ADG grundigt analyser i afhandlingens artikel 1, men kort fortalt drejer misforholdet sig om, at anordningen på den ene side insisterer på, at konfirmationsritualet ikke har no-

gen teologisk begrundelse, men at dåben er *den* primære kristne initiationsrite. På den anden side imødekommer (nogle af) præsterne konfirmandernes oplevelse af, at ritualet *har* en selvstændig betydning.

Selv om konfirmationsanordningen også udtrykker skepsis i forhold til indre mystik, introducerer nogle præster konfirmanderne for en mere erfaringsreligiøs dimension af kristendommen. Det sker i overensstemmelse med en generel erfaringssteologisk vending i protestantisk teologi – både i folkekirken og i international sammenhæng. Præsterne i ADG's studie har derfor det fælles udgangspunkt, at de tilstræber, at eleverne får religiøse erfaringer. I forlængelse heraf abonnerer de involverede præster på praksislæring, som indebærer, at erkendelse udspringer af aktiv deltagelse i religiøse praksisser.

De 4 artikler

Af det overordnede forskningsspørgsmål udspringer følgende 3 specifikke underspørgsmål:

1. Hvilke konfirmationsteologier kommer til udtryk i forhandlingen af selve konfirmationsritualet mellem præst og konfirmander?
2. Hvilke konfirmationsteologier udfoldes, når præsten indfører meditative øvelser i konfirmationsforberedelsen for at lære konfirmanderne at lytte til Guds stemme?
3. Hvilke konfirmationsteologier kommer til udtryk, når autoritet er til forhandling?

De 3 spørgsmål behandles i hver sin selvstændige forskningsartikel, som sammen med en artikel om konfirmationsanordningen af 2014 udgør afhandlingens egentlige tekstkorpus. Da 3 af de 4 artikler er publiceret i internationale tidsskrifter, er de udarbejdet på engelsk og indgår i afhandlingen i deres oprindelige form. I det følgende gengiver jeg indholdet af hver af artiklerne.

Artikel 1 og 2: Konfirmationsanordningens teologi

I artikel 1 analyseres konfirmationsanordningen, mens artikel 2 afdækker, hvordan betydningen af ritualet i praksis er til forhandling mellem præst og konfirmander. Det viser sig, at anordningens teologiske projekt kolliderer med konfirmandernes religiøse praksis.

I anordningen samt forarbejderne og vejledningen til anordningen defineres konfirmationsritualet gennem fire negationer. Indledningsvis slås det fast, at konfirmationen *ikke* er en særlig personlig velsignelse. Desuden hævdes det, at kristendommen *ikke* er bygget på indre mystik, ligesom der argumenteres for, at religiøs læring *ikke* er forskellig fra andre former for læring. Endelig understreges det, at konfirmandernes »ja« *ikke* er et »ja« til troen ifølge trosbekennelsen.

Negationerne er udtryk for luthersk ortodoksi, og med påstanden om, at religiøs læring *ikke* er forskellig fra andre former for læring, distancerer anordningen sig også fra 1736-forordningens helligåndspædagogik, hvor målet var at bringe børnene til »forvandling i hjerte og sind«.

Tilbage bliver spørgsmålet: *Hvorledes er det muligt at gøre konfirmationsteologiske overvejelser af selvstændig natur på luthersk grund uden derved at afsvække dåbens betydning?*

» Baggrunden er, at der tilsyneladende er et modsætningsforhold mellem den teologi, der kommer til udtryk i konfirmationsanordningen af 2014 og præsternes praksis

For Luther gives der et frelsestilsagn i dåben, mens konfirmationsbønnen blot fornyer dåbspagten ved at meddele syndsforladelse. Men hvis konfirmationen KUN bringer syndsforladelse, ligesom det sker ved enhver anden gudstjeneste, men ikke frelse, så spredes det særlige ud over det generelle – ifølge ADG med det resultat, at »det gøres til ingenting«. Samtidig har dåbsoplæringssystemet konfirmationen som omdrejningspunkt. Det hører altså med til dåben, at man får en oplæring i, hvad den betyder, og det sker i konfirmationsforberedelsen.

ADG peger selv på nogle løsningsforslag, som balancerer en objektiv (Gud handler) og en subjektiv (konfirmanden handler) konfirmationsforståelse. Til konfirmationsbønnen kan der fx knyttes en særlig velsignelse, som ikke kan gentages (ligesom fx ved ordination). Man kunne også anskue konfirmationen som udtryk for Guds gerning (objektiv), der beror på konfirmandens accept (subjektiv). Eller endelig betragte Guds aktive gerning som det, der sker med konfirmanden, mens denne forbliver passiv.

Artikel 2 illustrerer, hvorfor anordningens teologi er problematisk at »

praktisere for præsterne. Anna Døssing Gunnertoft demonstrerer, at præsterne er oppe imod en »kollektiv kraft« blandt konfirmanderne og deres familier, som

» Negationerne er udtryk for luthersk ortodoksi, og med påstanden om, at religiøs læring ikke er forskellig fra andre former for læring, distancerer anordningen sig også fra 1736-forordningens helligåndspædagogik

har rod i kulturen og den folkelige tradition, og hvori ritualet tillægges betydning og har et emotionelt aspekt. Ifølge ADG er presset mod præsterne så massivt, at de ikke kan andet end at deltage i det,

der sker, men ikke ændre på den folkelige praksis og traditionen.

Med henvisning til Riis & Woodhead (2010) anskuer ADG også konfirmationen som et »emotionelt regime«. Det indebærer, at konfirmationen ligesom julen dikterer et »pressure to conform to certain emotions and to adopt corresponding behaviour«.

I artiklen undersøges 2 cases, hvor to præster på forskellig vis indgår i forhandling med konfirmanderne om ritualets betydning. Præsten Hanne følger normen, som foreskriver, at konfirmationen ikke har nogen selvstændig teologi og betydning, ligesom konfirmationsvelsignelsen er ligegyldig, fordi ritualet ikke er indstiftet af Gud. Det betyder også, at ri-

Case 3: Målet er, at konfirmanderne hører Guds stemme i deres indre

tualet kan gentages i det uendelige (som led i konfirmandernes forberedelse) uden konsekvenser. Præsten Josefine har derimod den opfattelse, at konfirmationsvelsignelsen er noget særligt og erfares som sådan af konfirmanderne. Det betyder omvendt, at ritualet *ikke* kan gentages. Hun bekræfter altså konfirmanderne og deres forældre i deres religiøse praksis.

Artikel 3 og 4: Religiøs læring

Artikel 3 og 4 omhandler religiøs læring. Artiklernes fælles teoretiske udgangspunkt er Holmqvists (2015) model, som skelner mellem 3 aspekter af religion, der hver især korresponderer med en læringsmodus. Det drejer sig om 1) trosindholdet, som kræver en kognitiv tilegnelse af viden. Desuden 2) den religiøse praksis, der indlæres ved deltagelse og handling. Endelig er der 3) troen, som kun erkendes ved, at den erfares, føles og/eller opleves.

I artikel 3 undersøges en case, hvor konfirmanderne mediterer, idet de hver især ligger på en kirkebænk og reciterer en bøn. Målet er, at konfirmanderne hører Guds stemme i deres indre. Præsten optræder både som åndelig vejleder/»co-practitioner« og instruktør, idet hun efterfølgende bearbejder oplevelsen med konfirmanderne.

Intentionen er at undersøge, hvad der sker, når læring skifter modus fra kognitiv tilegnelse af viden om kristendom (1) og praktiseret religion (2) til religion som tro og religiøs erfaring (3).

ADG identificerer to dilemmaer – et pædagogisk og et teologisk. Det pædagogiske har at gøre med tre konfirmandklasser i Aalborg Stift. Mon alle landets ca. 45.000 konfirmander ligger på kirkebænkene og mediterer som led i deres konfirmationsforberedelse? Næppe. Jeg erkender dog, at der *er* en spirende interesse for spiritualitet i samfundet i dag, og at mange kirker imødekommer denne åbenhed over for religiøsitet – fx ved at praktisere yoga i kirkerummet eller i det hele taget gøre brug af sanselige elementer i gudstjenesten.

Er erfaringsteologi så løsningen, når præsterne skal håndtere en kompleks gruppe af børn og unge? Måske. Min egen sparsomme erfaring med konfirmander bekræfter, at de er nysgerrige efter at praktisere tro og foretrækker at bruge tid på andagter i kirkerummet frem for kognitiv tilegnelse af viden om kristendommen.

» Artikel 2 illustrerer, hvorfor anordningens teologi er problematisk at praktisere for præsterne. Anna Døssing Gunnertoft demonstrerer, at præsterne er oppe imod en »kollektiv kraft« blandt konfirmanderne og deres familier

Den erfaringsteologiske tilgang, som studiet afdækker, afføder nye spørgsmål om præstens rolle. Præsten er ikke bare forkynner i konfirmandstuen, men også co-practitioner og åndelig vejleder. Jeg har selv forsvaret det synspunkt (Præsten#XX), at præsten ikke blot skal imitere læreren og skolen, men besinde sig på sin særlige rolle som forkynner og forsvare en pædagogik, der udspringer af et kristent menneskesyn. I modsætning til anordningen argumenterer ADG også for, at religiøs læring *er* noget særligt, og at de 3 læringsmodi (kognitiv tilegnelse af viden, deltagelse i religiøs praksis og religiøs erfaring/oplevelse) gensidigt bør supplere hinanden.

Vurdering

Det er uden tvivl artikel 1 og 2, som har mest at byde på i en pastoralteologisk sammenhæng. De berører nemlig en tematik, som mange præster kan have stiftet bekendtskab med: Diskrepansen mellem anordningens ordlyd og så det, de rent faktisk gør. Artikel 3 og 4 forekommer mig at være mere »nørdede« og derfor ikke helt så relevante for en større læserskare.

Så vidt jeg kan vurdere, ender ADG med at modsige sig selv. Det sker, når hun i artikel 4 på den ene side påvi- »

ser, at præsterne trods intentionen ikke formår at skabe rum for religiøs erfaring, og på den anden side besvarer afhandlingens overordnede forskningsspørgsmål med henvisning til, at erfaringsteologi er måden, hvorpå præsterne forsøger at imødekomme de spirituelle tendenser i kulturen netop nu.

ADG's introduktion af Holmqvists model for religiøs læring kan imidlertid være en øjenåbner for enhver sognepræst. Jeg vil derfor appellere til, at man i konfirmationsforberedelsen bevidst skelner mellem, hvornår man benytter sig af hver af de tre læringsmodi. Det drejer sig om: 1) Kognitiv tilegnelse af viden om kristendom, som kan finde sted i konfirmandstuen. 2) Religiøs praksis, der indlæres gennem deltagelse i gudstjenester og andagt. Og 3) tro, som erkendes ved, at den erfares og opleves. Spørgsmålet er, om sidstnævnte *kan* forceres, og om »indøvelse i tro« *skal* finde sted som led i konfirmationsforberedelsen.

» **Intentionen er at undersøge, hvad der sker, når læring skifter modus fra kognitiv tilegnelse af viden om kristendom ... til religion som tro og religiøs erfaring**

Selv om ADG's afhandling i kraft af de tre engelsksprogede forskningsartikler ikke er let tilgængelig, mener jeg, at den afgjort er værd at beskæftige sig med. Ikke mindst som et kvalificeret indlæg i den aktuelle debat om konfirmationsforberedelse. Jeg håber derfor, at afhandlingen snart udgives i bogform og relanceres i den forbindelse, så den får et bredere publikum.

Afhandlingen findes digitalt på FUV. ☞

TRÆNGT ØKONOMI

Forskellige omstændigheder har gjort, at jeg og min ægtefælle har fået økonomiske problemer. Kan foreningen vejlede os om, hvad vi kan gøre?

Vi har ikke mulighed for at give økonomisk vejledning, men Lån & Spar Bank tilbyder økonomisk rådgivning til Præsteforeningens medlemmer. Det er ikke et krav, at man er kunde i banken.

Med venlig hilsen Sekretariatet

Rubrikken erstatter ikke konkret juridisk rådgivning. Har du spørgsmål, anbefaler vi, at du kontakter sekretariatet. Alle spørgsmål og svar fra Præsteforeningens Blad er samlet på hjemmesiden.

SEKRETARIAT

KALENDER 2026 BLEV UDSENDT MED BLAD 18

Præsteforeningens Kalender 2026 blev udsendt sammen med blad 18.

Er du medlem af Præsteforeningen, koster en ekstra kalender 80 kr.

Er du ikke medlem af Præsteforeningen, koster en kalender 115 kr. + porto.

Yderligere eksemplarer kan rekvireres på ddp@praesteforening.dk

ER DU IKKE LÆNGERE STUDERENDE? ER DU FÆRDIG PÅ PASTORALSEMINARIET?

Husk at give os besked i sekretariatet, så du står korrekt i vores system.

PERSONALIA

DØDSFALD

Lisbeth Bukh Pagh

pastor emer., tidl. Lille Heddinge-Højerup-Havnelev. Født den 2. september 1967, død den 20. november 2025.

AFSKED

Tom Ahlmann

sp. (kbk) i Kliplev Pastorat i Haderslev Stift er afskediget med pension efter ansøgning fra den 28. februar 2026.

Helle Sommer Kjærgaard

sp. i Hundborg-Jannerup-Vang-Vorupør-Vester Vandet Pastorat og i Tilsted Pastorat i Aalborg Stift er afskediget med pension efter ansøgning fra den 30. juni 2026.

Torben Petersen

sp. (kbk) i Spjellerup-Smerup-Hellested-Vemmetofte Pastorat i Roskilde Stift er afskediget fra den 31. januar 2026.

UDNÆVNELSER

Lasse Holmgaard Iversen

sp. (oa) i Christians Pastorat i Aarhus Stift er ansat som sp. (kbk) smst. fra den 1. januar 2026.

Nanne Mølhave

sp. (kbk) i Nr. Søby-Heden Pastorat er ansat som sp. i Korsløkke Pastorat i Fyens Stift fra den 1. januar 2026.

Andreas Ole Nielsen

er ansat som sp. (kbk) i Nyborg Pastorat i Fyens Stift fra den 1. februar 2026.

Helene Ellen Grube

er ansat som sp. i Ravnsborg Pastorat i Lolland-Falsters Stift fra den 1. januar 2026.

Ole Kildahl Madsen

er ansat som sp. (kbk) i Vor Frelzers Pastorat i Haderslev Stift fra den 1. januar 2026.

Johnny Oslo Tidemand

er ansat som sp. (oa) i Aulum-Hodsager Pastorat i Viborg Stift fra den 1. januar 2026.

Rikke Adolf

er ansat som sp. (oa) i Fredens Pastorat i Fyens Stift fra den 1. februar 2026.

Emma Weirsøe Kolding

er ansat som sp. (oa) i Hørning-Blegind-Adslev Pastorat i Aarhus Stift fra den 1. januar 2026.

Povl Götke

er tillige ansat som sp. i Høsterkøb Pastorat i Helsingør Stift fra den 1. januar 2026.

Anne Merete Storm-Olsen

er ansat som sp. (oa) i Vanløse Pastorat i Københavns Stift fra den 1. januar 2026.

LEDIGE STILLINGER

Det fulde opslag på disse stillinger, kan ses på Jobportalen på www.praesteforening.dk

Sognepræst (oa) i Vejby-Tibirke Pastorat

Stillingen som overenskomstansat sognepræst i Vejby-Tibirke Pastorat, Frederiksværk Provsti i Helsingør Stift er ledig til besættelse den 1. april 2026.

Der er til stillingen tilknyttet forpligtelse til at betjene Ramløse-Anniske Pastorat efter provstens anvisninger for så vidt angår 50% stillingens beskæftigelsesgrad.

Stillingens beskæftigelsesgrad er fastsat til 100% af fuldtidsbeskæftigelse.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 2. februar 2026.

Tak for førstepladsen

Er du i tvivl om du har den rigtige bank? Det er vores kunder ikke. Hele 89 % af dem vil anbefale os til andre. Det viser den årlige bankundersøgelse fra MyBanker, der netop har kåret Lån & Spar til Danmarks bedste bank 2025 målt på anbefaling.

Er du medlem af Præsteforeningen – men ikke kunde i Lån & Spar?

I så fald går du glip af en række fordele, blandt andet Danmarks højeste rente på din lønkonto. Udnyt de fordele, der følger med dit medlemskab af Præsteforeningen – bliv MedlemsKunde i dag.

Gå ind på lsb.dk/præsteforeningen for at se alle fordelene, eller ring 3378 1908.

Præsteforeningen

Lån & Spar

KOLOFON

Den danske Præsteforening, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 35 26 05 55. Tlf. tid 10.00-15.00. Mail: ddp@praesteforening.dk Formand: Sognepræst Pernille Vigsø Bagge, John Steinsbecks Allé 188, 1. th., 9220 Aalborg Øst. Tlf. 23 35 20 44. Ansvarsh. red.: Pastor Jakob Brønnum, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 53 60 84 96 • Artikler, debatindlæg og arrangementsmeddelelser (uge til uge) e-mailes som vedhæftet fil i wordkompatibelt format til redaktøren: red@praesteforening.dk • Deadline: Fredag 2 uger før udgivelsen • NB: Anmelderbøger sendes til Præsteforeningens Blad, Strandbygaard, Trykkerivej 2, 6900 Skjern • Annonceindrykning: Direkte til Den danske Præsteforening • Du skal selv kontakte Præsteforeningen, når du flytter – vi får ikke besked fra postvæsenet eller folkeregisteret • Hjemmeside: www.praesteforening.dk • Tryk: Strandbygaard, 6900 Skjern. ISSN 2596-822X • Kontrolleret oplag: 2.956 eksemplarer i perioden 2. halvår 2024 – 1. halvår 2025.

www.praesteforening.dk